

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio II. Quidditas peccati commiſſionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

Conclusio
bipartita.

Dico tertio, in peccatis tūm internis, tūm externis, quando est actio numero multiplex, aliquando non est nisi vnicum peccatum: aliquando sunt plura peccata: numero tunc actiones numero plures non sunt peccatum nisi vnum, quando illae actiones non sunt nisi physice plures, quando illae sunt plures etiam moraliter, tunc sunt plura numero peccata.

Prima pars
probat.

Prima pars de pluralitate actionum non morali, sed physica tantum communis est inter omnes Theologos, sed dissidium duntaxat est vtrum interruptio actionum non sit nisi physica, quoties illa sit per naturalem duntaxat obliuionem, & inconsiderantiam; tunc autem moralis sit quoties interruptio illa sit per contrariam voluntatem, sic enim asserit Canus in relect. de poenitentia parte 5. sed merito probant Suarez, Vasques, & alij communiter, quia tunc actiones non sunt interruptae moraliter, sed physice tantum quando illae omnes vnicum habent terminum ad quem subordinentur, vt cum vis hostem occidere, paras enssem, accingis te ad iter, quae omnia subordinata sunt & eundem habent terminum, tunc autem actiones sunt moraliter interruptae, quando singula suum habent terminum, in quo consumuntur ita vt vna nullo modo alteri subordinetur, siue illa interruptio fiat per formalem retractationem, siue per naturalem obliuionem.

Quod igitur interruptio actionum si moralis non fuerit sed physica duntaxat non sufficiat ad plura numero peccata probatur, quia illud non est peccatum nisi vnum numero, quod moraliter secundum iudicium prudentium non est actio nisi vnica: sed quauis actiones interruptae sint physice, moraliter tamen aestimantur esse vnus actus: v. gr. si recitationem officij aliquantulum interrompas, dicendo alteri pauca verba, vnica est officij recitatio: si comestionem prandij breui aliquo sermone interrompas, semel tamen prandes: si quinque aliquem eodem incitatus iracundiae motu furem appelles, semel peccas: si quatuor alapas simul impingas: si eandem domum multis asportationibus sibi continuè succedentibus expiles: si ad idem homicidium per multas actiones te accingas. Haec (inquam) omnia vnum sunt peccatum.

Secunda
pars
probat.

Secunda pars de multarum actionum interruptione morali, sine controuersia est, sed difficultas est, quando nam interruptio censeatur esse sufficiens vt dicatur moralis: id est quando secundum aestimationem prudentum censeatur esse interruptio & multiplex actio, tunc autem illa contingit quando actio quaelibet vnum habet terminum in quo consummatur sine subordinatione ad aliam actionem, quod aestimari debet partim ex mora temporis, partim ex modo, partim ex actionibus interpositis: v. g. cogitas hodie de hoste occidendo, & cras iterum eandem resumis cogitationem, non est dubium quin illa sit interruptio moralis: si verò cogites de re aliqua tutpi continuè per horam, sed ita vt breuissimae contingant interruptiones, non est peccatum nisi vnum, quod si longior esset interruptio, v. gr. si vno quadrante distraharis, & iterum redeas: si retractes tuam voluntatem, & illam postea resumes, moralis est interruptio & peccatum multiplex. Ille qui immediatè ante & post eandem fornicationem, plura commisit illicita, vnicum censetur commississe peccatum, quod idem dico de voluntate non restituendi, si enim illa interrumpatur moraliter multiplex peccatum est, & sic de ceteris.

Ex quibus tota ratio dubitandi soluta manet.

Tom. I.

S. III.

Quanam sint generales diuisiones Peccati.

Prima est diuisio peccatorum in spiritualia & carnalia: dicuntur carnalia illa quorum obiectum est aliqua corporea delectatio, spiritualia quorum obiectum est aliquid distinctum à delectatione corporea, quo intuens dixit Apostolus 2. ad Corinth. 7. *Has habentes promissiones Charissimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus.* Est autem diuisio hæc adæquata, & essentialis, ex septem capitalibus peccatis luxuria, & gula peccata sunt carnalia, reliqua sunt peccata spiritualia.

Triplex
peccatorū
diuisio.

Secunda diuisio est peccatorum in Deum, in Proximum, in se ipsum: peccata in Deum sunt ea quorum obiectum est aliquod Dei malum, vt blasphemia, sacrilegium, &c. Peccata in Proximum ea quorum obiectum est aliquod malum Proximi vt furtum, homicidium, inuidia, &c.

Tertia diuisio in peccata cordis, oris, operis, quæ consummantur nimirum in corde, ore, actione.

Quarta in peccata commissionis & omissionis.

Quinta in peccatum mortale ac veniale: quæ duæ vltimæ diuisiones multa continent difficultia: In reliquis omnia manifesta sunt.

QVÆSTIO II.

Quidditas peccati commissionis & omissionis.

Peccatum commissionis appellatur illud, quo violatur Præceptum negatiuum, id est Præceptum aliquid prohibens: homicidio v. g. violatur Præceptum prohibens actum, quo vita homini admittitur: peccatum omissionis quo violatur Præceptum affirmatiuum, seu aliquid imperans. Vtriusque peccati obscurissima natura est, quæritur enim primò, quanam sit propria ratio constitutiva peccati commissionis, vtrum videlicet malitia eius formalis sit aliquid positium formaliter, an verò aliqua solùm priuatio. Secundò propria ratio peccati omissionis & actuum qui cum omissione coniuncti sunt.

SECTIO I.

Quanam sit ratio propria constitutiva peccati commissionis.

S. Thom. q. 71. art. 6. q. 72. art. 1.

Certum est primò, nullum vnquam esse posse peccatum commissionis, in quo non reperiatur semper actus aliquis positius qui sit saltem materiale peccati.

Materiale
peccati cō-
missionis.

Ratio est, quia peccatum commissionis vt sic, illud est quo violatur Præceptum negatiuum, vt dixi, sed præceptum prohibens actum positium non violatur sine actu positio, ergo in peccato commissionis semper necessariò includitur actus positius. Neque dicas cum aliquis tenetur impedire homicidium quod non impedit reus est homicidij quod ei verè tunc imputatur, sed ille tunc purè negatiuè se habet, neque vllum elicit actum positium, ergo tunc peccatum commissionis est sine omni actu. Resp. illum qui non impedit peccatum homicidij quod impedire tenebatur committere peccatum omissionis non commissionis, non enim est reus homicidij quia si illud patrauerit, sed est reus homicidij, quia omisit illud impedire: repugnat enim Præcepto affirmatiuo, quod illi iubet vt impediat homicidium.

Certum est secundò, malitiam formalem peccati commissionis non posse consistere in illo actu posi-

Malitia
formalis
peccati cō-
missionis.

D d d 2

tuo

tuo considerato physice secundum suam substantiam, alioqui Deus vera & propria esset causa peccati, quia causar totam entitatem physicam actus mali: nam peccare non est aliud quam causare malitiam formalem peccati, sed malitia formalis peccati esset substantia ipsius actus positiui, quam Deus causat, ergo Deus reuera causeret formalem malitiam peccati, & peccaret. Adde quod actus idem, ut sæpe dixi, omnino immutatus intrinsecè, potest cessante prohibitione vel consideratione rationis fieri ex malo non malus, ergo entitas actus positiui physice sumpta non est malitia formalis.

In quo consistat.

Ex his celeberrima nata est inter Theologos controuersia, vtrum malitia formalis constituens peccatum commissionis ut sic, & distinguens illud à peccato omissionis, sit formaliter aliquid positiuum non physicum sed morale: an verò aliquid purè priuatiuum, aut saltem partim priuatiuum, partim positiuum: si enim est aliquid positiuum iam Deus videbitur esse author peccati, si est aliquid purè priuatiuum, non distinguetur peccatum commissionis à peccato omissionis, neque poterit explicari quomodo repugnet Præcepto negatiuo aliquid prohibenti positiuum: si partim est priuatiuum, partim positiuum, peccatum constabit ex rebus diuersi generis, nec erit unum per se: quod ut dissoluam clarissimè dicendum mihi primò est, vtrum malitia illa formalis sit priuatio sola formaliter: an verò aliquid positiuum. Secundò, an sit aliquid purè positiuum. Tertiò, quale positiuum sit formale peccati, an relatio, an aliquid aliud.

S. I.

Vtrum malitia commissionis formaliter sit sola priuatio: an verò aliquid positiuum.

Scitis quæstionis.

Solam priuationem rectitudinis debita, totam esse malitiam formalem peccati commissionis persuasum hætenus ferè fuit maximæ parti Theologorum, sic enim docent cum Sancto Thoma ferè omnes Thomistæ, Scotistæ omnes cum Scoto, cum Ochamo Nominales, deinde Durandus, Richardus, Alensis, Suarez, Azor, Valentia. Probantque quia ex scripturis & Patribus constat peccatum esse omnino nihil: & quia si non sit priuatio Deus causa erit peccati, cum omne positiuum à Deo sit.

Verum non conueniunt prædicti auctores inter se, quanam sit priuatio illa constitutiva peccati commissionis: volunt enim aliqui eam esse priuationem rectitudinis debita inesse actui, peccatum v. gr. furti est priuatio rectitudinis iustitiæ: alij dicunt esse priuationem rectitudinis debita inesse ipsi operanti, v. gr. furtum priuat hominem rectitudine iustitiæ, quam habere debet, ex suppositione quod velit operari circa talem materiam. Alij dicunt esse priuationem conformitatis cum lege.

Prima conclusio.

Dico primò, malitia formalis peccati commissionis, non est aliqua tantum priuatio rectitudinis, sed aliquid verè reale ac positiuum. Ita docent Caietanus præsertim articulo isto 6. Vasques disp. 95. c. 6. Molina q. 5. disp. unica. Toletus l. 3. c. 1. Lessius l. 13. de attributis c. 13. Salas disp. 2. sect. 3.

Prima ratio

Probat autem plurimis & ni fallor efficacissimis rationibus. Prima sit, illud est formale peccati commissionis per quod repugnamus formaliter Præcepto negatiuo imperanti negationem actus, & per quod violatur formaliter eius obligatio: sed Præcepto negatiuo imperanti negationem actus formaliter non repugnamus per priuationem, sed per aliquid positiuum, ergo formalis malitia peccati commissionis est aliquid positiuum. Maior evidens est quia peccatum

commissionis illud est quo transgredimur Præceptum negatiuum, cui se conformat ille qui non ponit actum: Præcepto enim non furandi obedio, non faciendo aliquid, sed tantum non furando, sicut præceptum affirmatiuum formaliter violatur non ponendo actum. Minor ergo probatur, quia negationi non possumus repugnare formaliter per aliam negationem, negationi enim negatio non opponitur sed aliquid positiuum, sed obligatio Præcepti negatiui est tantum negatio seu non positio actus, ergo præcepto negatiuo formaliter non repugnamus per negationem sed per aliquid positiuum.

Secunda ratio sit ex oppositione peccatorum quæ virtuti eidem opponuntur: si enim peccatum commissionis est solum priuatio aliqua rectitudinis, ubique priuatio erit eadem rectitudinis, ibi eadem erit formalis malitia, sed eadem est sæpissimè priuatio rectitudinis in diuersis specie peccatis, verbi gratia prodigalitas & auaritia sine dubio specie differunt, & tamen carent rectitudine eiusdem liberalitatis: furtum, adulterium, & homicidium eidem iustitiæ opponuntur, & carent eius rectitudine: fortitudini eidem opponuntur timiditas & temeritas ergo priuatio rectitudinis, non est formale peccati commissionis. Similiter multa peccata commissionis & omissionis eiusdem esse speciei: nam odium Dei & ommissio actus amoris præcepti essent æqualia & eiusdem rationis peccata, nam in utroque similis esset malitia consistens in priuatione rectitudinis charitatis: non ergo magis peccaret ille qui odio haberet Deum, quam qui non amaret, tunc cum obligatur elicere actum amoris.

Tertia ratio sit, quam optimè virget Vasques, multa sunt peccata commissionis, in quibus nulla est priuatio rectitudinis debita: ergo peccatum commissionis non constituitur per illam formaliter: probatur antecedens, nam odium Dei & blasphemia sunt actus ita intrinsecè mali, ut omnis rectitudinis moralis incapaces sint, nemo enim potest rectè odisse Deum vel blasphemare, ergo in illis nulla est priuatio vel negatio debita rectitudinis, si enim sunt incapaces rectitudinis non potest illis esse debita rectitudo. Neque satis est dicere cum Valentia & Azor, rectitudinem non esse debitam illis actibus propterea tales sunt in specie, sed debitam tamen illis esse propterea sunt actus humani genericè. Contra enim insto, nam ex Præcepto negatiuo non obligor adhibere rectitudinem illi actui ut humanus est, sed teneor duntaxat non ponere illum actum, ergo non pecco quia non adhibeo rectitudinem tali actui. Adde quod ille actus propterea est humanus non magis priuat rectitudine Fidei, quam Spei aut Charitatis, ergo non erit in vlla determinata specie peccati.

Quarta denique ratio est quia si datur malum verè positiuum in genere naturæ, dari etiam potest malum positiuum in genere moris: sed datur malum physicum aliud positiuum, aliud priuatiuum, nam calor non idèo tantum malus est aquæ quia frigore debito illam priuat, sed per seipsum etiam illam male afficit quod est esse positiuum malum: sutiditas autem & cæcitas mala sunt priuatiua, quia idèo tantum sunt mala quod priuent hominem perfectione aliqua positiua debita, ergo datur in genere moris malum aliud positiuum. Probat maior, quia cum malum in genere dicatur id quod est alieni disconueniens malum physicum est disconueniens naturæ, ut natura est, malum morale disconueniens est naturæ ut rationalis & libera est. Vnde argumentor, idèo aliquid est malum positiuum physicum, quia per suam entitatem male afficit naturam, sed blasphemia per se ipsam disconueniens est naturæ rationali, non autem

tem quod priuet hominem aliquā formā, ergo si datur malum physicum positium, dabitur etiam malum morale positium.

S. II.

Verum malitia peccati commissionis sit aliquid partim positium, partim priuatum.

Propter hæc argumenta, quidam recentiores mediam quandam sententiam elegerunt quæ malitiam formalem peccati asserit nec esse omnino positium, neque priuatum tantum, sed vtrumque simul: ita ut entitas positua ipsius actus non se habeat duntaxat materialiter ad peccatum, sed neque sit tota malitia formalis, quæ includit & positiam entitatem actus & priuationem: est enim, inquit, peccatum commissionis positium aliquid sed defectuosum ut sic, atque adeo prout substantia priuationi debita rectitudinis, sic enim explicatur optime quomodo à sanctis Patribus peccatum dicatur nihil, quomodo Deus non sit author peccati: quomodo peccata hæc opponantur Præcepto negatiuo cum sint positua secundum quid; quomodo distinguantur à peccatis omissionis, quæ sunt formaliter puræ priuationes. Sic enim videtur sentire S. Thomas pluribus locis quæ adducit Hieronymus de Rua *Contron. 2. scholastica conclus. 6.* Videreturque omnino esse sententia Caietani.

Dico secundò, malitiam formalem peccati commissionis ita esse purè positium, ut non constitatur vlllo modo per priuationem debitæ rectitudinis. Ita docent omnes adducti prima conclusione præter Caietanum, deinde Anglez *disp. 37. q. 1. art. 2.* Zumel, *disp. 1. & 7.* Aragon. *secunda secunda, quest. 6. art. 2.* Calalius, Aquarius, Antonius Perez, 1. parte *certaminis scholastici 81.*

Ratio autem primò sit, quia illud non est formaliter malitia peccati commissionis, per quod Præcepto negatiuo non repugnat, neque violatur eius obligatio, sed per priuationem formaliter etiam iunctam actui positio, non repugnat formaliter Præcepto purè negatiuo, cui nulla ratione opponitur priuatio, sicut si alicui essent præceptæ tenebræ violaretur præcisè Præceptum per positionem luminis non autem per adiunctam vllam priuationem, ergo similiter per commissionis peccatum violatur Præceptum negatiuum, quia ponitur actus prohibitus, non quia tollitur aliquid. Deinde multa sunt peccata in quibus nulla reperitur priuatio, ergo in illis constitutum peccati non consistit in positio & priuatio. Non enim rectè respondent alicui priuationem illam esse in operante, quia ex suppositione quod operetur, tenetur bene operari, sicut si quis orare velit, attentè tenetur orare. Sed hinc sequitur actum ipsum non esse malum cum in eo non sit malitia quæ consistere dicitur in aliqua priuatione. Deinde præceptum negatiuum non me obligat nisi ut cessem ab illo actu: cum enim dicis voluntatem ex suppositione quod velit operari, teneri bene operari, vel intelligis de aliquo alio actu, & illum non teneris ponere, vel loqueris de isto actu malo, & illum non potes facere bonum, in quo est discrimen ab oratione quam potes, & teneris facere bonam.

Secundò, ens per se vnum non potest vnquam componi ex positio, & priuatio ens enim & non ens nunquam componere possunt vnā essentiam: sed peccatum est ens vnius essentia ac per se, ergo non componitur ex positio & priuatio. Præterea vel illud positium præcisum à priuatione habet formalem rationem mali, vel non habet formalem rationem mali:

si primò, ergo priuatio non est necessaria ad rationem formalem mali, si secundum ergo positium illud materialiter tantum se habet ad rationem mali quæ consistit in sola priuatione quia priuatio est id quod primum posito, ponitur formalis ratio mali, & quo primum sublato tollitur, illud quod vltimò aduenit & determinat est illud quod vocatur forma.

S. III.

Quale sit positium illud constitutum peccati.

Maneat ergo malitiam commissionis esse aliquid positium, sed inquirendum restat quale illud sit, quod nimirum vocari à Patribus potuerit nihil, quod Deus non producat, quod sit ens & bonitatis tamen incapax sit. Vnde statim patet malitiam illam formalem ut sic non esse physicam vllam entitatem, qualem ponebant Manichæi, cum entitas qualibet physica sit à Deo: neque accidens aliquod intrinsecum actui, quia potest actus, ut dixi, fieri de malo non malus imò & bonus.

Omnes ergo Doctores qui malitiam peccati volunt esse positiam, necessariò dicunt illam esse relationem aliquam & connotationem, sed qualis illa sit relatio non conueniunt. Viques vult illam esse relationem tantum rationis, quod quomodo intelligi debeat dixi aliàs: alij putant illam esse relationem transcendentalem, quod verum esse non potest, alioqui actus omnino immutatus fieri non posset de bono malus vnde melius alij cum Lessio recurrunt ad relationem secundum dici, cum quibus.

Dico tertio, malitiam peccati commissionis non esse aliud quam formalitatem aliquam positiam, siue relationem secundum dici ad naturam rationalem, & legem negatiuam cui disconueniens & difformis est actus, quando sit cum consideratione rationis & libertate.

Ratio ex dictis olim de moralitate facilis est, quia illud quod non producitur in actu per veram aliquam actionem, & aduenit actui malo planè immutato prout ille sit ab homine non autem prout sit à Deo, non potest esse aliud quam formalitas & relatio secundum dici: nam formalitates solæ hoc habent ut aduenire possint subiectis suis omnino intrinsecè immutatis, neque sunt aliquid producibile in actu, sed tantum resultant ex modo quo entitas physica ipsius actus producitur à sua causa. Malitia peccati aduenit actui planè immutato, nec est aliquid producibile in actu, alioqui Deus illam produceret, sed tantum resultat ex modo quo actus producitur à causa creata quæ sciens & volens illum producit tunc cum tenetur illum non producere: ergo positium illud quod est formale peccati est formalitas positua, & relatio secundum dici.

Deinde per illam solam formalitatem & relationem secundum dici explicatur optime quomodo formalis malitia sit aliquid positium non physicum, sed morale: illa enim difformitas respicit naturam prout ratione vtentem & libertate. Quomodo præceptum negatiuum imperans solam negationem actus repugnet cum illo actu: nam actus ille positius est reuerà malus, non absolutè in se, sed prout repugnans cum tali Præcepto. Explicatur quomodo bonum & malum sint verè contraria non physice, sed tantum in genere moris, quatenus continentur sub eodem genere positio entis moralis, respicientis naturam rationalem ut sic. Explicatur etiam optime specificatio & distinctio peccatorum omissionis & commissionis, nam illa etiam si eidem sæpè opponantur virtuti semper tamen specie differunt, quia vnum positium illi opponitur, alterum verò negatiue tantum. Vicia

Ddd 3 extremè

Authoritas
varia sen-
tentia ex-
plicatur.

Conclusio
tertia.

Probat.

Confirmatur
eadem
conclusio.

Statu
questionis
explicatur.

Secunda
conclusio.

Ratio pri-
ma.

Ratio se-
cunda.

extremè opposita repugnant eidem virtuti positivè, sed diuerso modo, ideo specie distinguuntur.

Denique nihil hic est difficile nisi primò authoritas Patrum, Secundò quia videtur quod Deus erit author peccati, Tertio quomodo sub eodem genere sint peccatum commissionis & peccatum omissionis: quæ tria paucis expediri possunt.

S. IV.

Prima difficultas ex testimoniis Scripturarum & Patrum.

Malitia
priuationis
peccati.

Primò ergo ex Scripturis & Patribus putant aduersarij prorsus conuinci quod peccatum formaliter sit tantum priuatio. Nam de peccato & peccatoribus Scriptura loquens vtitur nominibus priuatiuis, *Vt quid diligitis vanitatem? auerterunt se & non seruauerunt pactum.*

Ex Patri-
bus Græ-
cis.

Secundò idem docent Patres quorum hanc esse mentem fusè probat Petavius, lib. 6. cap. 4. Dionysius de diuinis nominibus cap. 4. Priuatione, inquit, atque effugio prolapsionèque conuenientium eis bonorum, mali dicuntur, & sunt mali, in quo non sunt, ibidem etiam sæpè asserit malum esse priuationem, & defectionem, ipsūque nullo modo nusquam & nihil esse vquam, quàm à bono defectionem: Athanas. *Oratione aduersus Idola*, docet nullam esse mali essentiam, sed illud esse auersionem rerum meliorum. Basilii vitium nihil esse quàm virtutis defectionem: Consentit Nyss. *Orat. Catechet.* cap. 6. & 7. *Vitium omne* (inquit) & improbitas, in boni priuatione suam habet formam & characterem: Imò ibidem asserit bonum & malum diuidi sicut ens & non ens, vnde concludit quod mali nulla est existentia & expressè cap. 28. asserit comparari bonum & malum sicut lucem & tenebras, visum & cæcitate: quod idem ait Damascenus lib. 4. *Fidei: Vitiō sitas* (inquit) *non est aliud quàm recessus à bono, sicut tenebra sunt recessus à lumine.*

Et Latinis.

Neque minus clarè loquuti sunt Latini Patres, Augustinus lib. 11. *Ciuit.* cap. 9. *Mali* (inquit) *nulla natura est, sed boni amissio, mali nomen accepit.* Gregorius lib. 5. in libros Regum: *Quid est peccatum* (inquit) *nisi tenebra? quid autem bonum opus est nisi lumen?* Fulgentius lib. de Fide ad Petrum cap. 21. *Malum nihil aliud est nisi boni priuatio:* & omnium clarissimè Anselmus lib. de Concordia cap. 1. asserit peccatum non esse aliud, quàm absentiam debitæ iustitiæ, nec nisi in voluntate vbi debet esse iustitia, quod idem alibi sæpè repetit: & sanè Patres non definiunt malum nisi priuationem boni.

Tertio, S. Thomas idem omnino censet, quod enim malum priuatio sit, habetur *prima secunda quæst.* 18. art. 5. ad 2. quæst. 71. art. 1. & 6. prima parte quæst. 48. art. 1. libro 3. *contra Gentes* cap. 9. & alibi passim.

Explicatur
Scriptura.

Resp. nihil omnino ex Scripturis & Patribus inferri contrarium sententiæ, quam proposui, vt latè demonstrant Vasques & Lessius citatis locis. Primò enim fateor verum esse quod Scriptura docet peccatum esse vanitatem, auersionem à Deo, & rem nihili: vanitas enim est quia nihil solidi & boni continet: auersio est quia per illud Deum deserimus, & ab eo auertimur vt sine vltimo, vt amico, vt benefactore, vt supremo domino: res est omnino nihili, quia vilissima res est & ita despicibilis, vt per eam homo sit merum nihil vt docet Augustinus ad illud Ioannis *Sine ipso factum est nihil.* Sed nego ex illis sequi quod peccatum commissionis sit aliqua solum priuatio:

Explican-
tur Patres.

Ad secundum Resp. Sanctos Patres quotiescunque peccatum vocant priuationem, defectionem, & nihil dupliciter esse intelligendos: primò enim impu-

gnant sæpè Manichæos, qui volebant esse in mundo substantias quasdam malas, quarum causa & principium esset Deus ille quem fingebant esse malum & authorem mali, quam insaniam vt confutent, sæpè aiunt quod nulla mali natura est siue substantia quod peccatum non est aliquid, sed nihil, auersio, & defectio: Id enim contendunt vnum dicere Athanasius, Basilii, Chrysostomus, Augustinus ostendere volentes errare Manichæum qui vellet substantiale aliquid malum esse: *Vera enim* (inquit S. Leo Epist. 46. ad Thuribium cap. 6.) *& Catholica fides omnium creaturarum siue spiritualium siue corporalium consistit substantiam, & mali nullam esse naturam:* Quam ob causam dicit expressè Athanasius errare illos qui putant, *malitiam habere per se substantiam & essentiam.* Id etiam vnum voluit Origenes tom. 2. in Ioannem dum ait: *Omne vitium & peccatum, esse nihil & non ens, & non existens,* eos enim tantum impugnatur qui aiebant malum habere apparentem substantiam. Eodem modo intelligi debet Nyssenus lib. de Anima dum ait: *Vitiō sitas in eo quod non est habere vt sit, non enim alia vitiō sitas natura est, quàm eius quod est priuatio,* voluit enim tantum quod mali nulla solida est substantia, quod tradunt expressè Basilii loco citato, & Theophilus Antiochenus in Epistola Paschali, Procopius item dicens malum esse *ἀνυπόστατον:* Denique aperte suam mentem explicat S. Prosper: *Nulla igitur vitiō substantia, nullaque vita est que vegetet corpus materiæque suam.*

Secundò, etiam illi Patres peccatum definiunt non per id quo constituitur essentia peccati, sed per effectum illum qui nobis est notior, nempe per priuationem gratiæ, quæ solâ coniungimur cum Deo, illa enim priuatio cum quolibet mortali peccato coniuncta est, vnde per illam dicitur quod peccatum priuationem habet rectitudinis habitualis ad Deum, non definitur autem peccatum per priuationem rectitudinis actualis, quæ debeat inesse actui. Mens S. Thomæ obscurior est, nisi quod constat nunquam illum constituere voluisse peccatum in pura priuatione.

Secunda
Solutio Pe-
ccati.

S. V.

Secunda difficultas ex eo quod Deus non sit author peccati.

SI formalis malitia peccati commissionis sit ratio aliqua purè positiva, putant aduersarij necessariò sequi quod Deus causa erit illius, atque adeò quod peccatum formaliter vt peccatum sit à Deo, qui enim producit formalem malitiam vt sic, est vera causa peccati, quod audire horrent piæ aures.

Probat autem primò, quia omne quod est reale positium necessariò est à Deo: malitia formalis est per te ens positium, & verè reale, ergo formalis malitia vt sic est à Deo. Maior probatur quia ens à se necessariò est radix & causa totius entis participati: nam idè Petrus, verbi gratiæ & quodlibet ens physicum est à Deo quia est ens per participationem: sed omne positium etiam morale siue sit formalitas siue quidlibet aliud, semper est ens participatum, æquè ac ens quodlibet physicum, si enim non est participatum, ergo est ens à se & Deus, nam ens adæquatè diuiditur in ens à se, & in ens participatum à Deo. Neque vlla ratio afferri potest cur ens omne physicum quod Deus non est, sit à Deo, ens autem morale verè reale ac positium non necessariò sit à Deo.

Secundò, si malitia positiva idè non est à Deo quia est tantum formalitas illius entitatis quæ à Deo est, sequitur bonitatem formalem non esse à Deo, atque adeò actum bonum formaliter vt bonus est non esse

Primari-
tio dubi-
tandi.

Secunda
ratio dubi-
tandi.

esse à Deo, nam omnes rationes quibus ostenditur formalem malitiam, non esse à Deo, etiam ostendunt bonitatem formalem à Deo non esse, bonitas enim est formalitas, est moralis, & actus propterea est à Deo non habet quod immanens & voluntarius sit: consequens autem absurdum est, quia Deus est vera causa totius bonitatis, neque potest negari quin Deus aliter influat in bonitatem, quàm in malitiam, ergo etiam si malitia positiua sit tantum formalitas, & ens morale, debet tamen esse à Deo.

Probat minor, nam actus meritorius formaliter ut meritorius est à Deo, sed actus meritorius formaliter ut meritorius est moraliter bonus, ergo actus ut moraliter bonus formaliter est à Deo: probatur maior, actus supernaturalis ut supernaturalis formaliter est à Deo, sed actus meritorius formaliter ut meritorius est supernaturalis, ergo actus meritorius formaliter ut meritorius est à Deo. Imò bonitas actus supernaturalis est supernaturalis formaliter, ergo illa est à Deo.

Tertia ratio dubit. Tertiò, quicumque producit entitatem aliquam totam, producit etiam omnes formalitates quæ cum tali entitate identificantur, si enim identificantur tali entitati, certè illa entitate producta, producentur etiam formalitates, quæ nullam etiam habent causam quàm eam. Per quam producit talis entitas: potèstque inductione probari. Nam qui conferuat entitatem aliquam, producit eius durationem & ubicationem, alioqui sequeretur quod nulla relatio est à Deo, hoc autè absurdum est, nam verè paternitas, similitudo, vitalitas actus, & libertas à Deo producuntur, producto enim fundamento & termino producit relatio.

Explicatur vera doctrina. Respondeo malitiam formalem peccati etiam si positiua sit, nullo modo produci à Deo quem certum est neque authorem esse, neque causam peccati. Rationem ut proponam accuratè repetendum videtur ex physica quid sint & quomodo producantur formalitates. Certum enim est connotationes & formalitates esse quidem vera entia realia, & positiua non enim sunt aliquid fictum per intellectum, sed tamen illas non esse aliquid actui superadditum, neque realiter ab eo distinctum cum sint duntaxat ipsæmet actus propterea respiciens extrinsecum aliquid connotatum, unde concluditur necessariò quod huiusmodi formalitates non sunt aliquid producibile in actu, per verum aliquem influxum alicuius causæ. Sed resultare tantum in ipso actu, quatenus ille actus exit à sua causa propterea respiciens connotatum illud extrinsecum.

Causa formalitatis causa est entitatis non connota. Ex quibus duo sequuntur diligenter notanda: primum est, quod nulla possit esse causa formalitatis quæ non sit etiam causa ipsius entitatis, in qua est formalitas, quia formalitas non est aliud quàm ipsa entitas. Secundum est quod non quæcunque causa dicitur causare ipsam entitatem, statim propterea dici potest causare formalitates omnes quæ sunt in illa. Ratio est, quia formalitas non est ipsa entitas absolute, ac nudè sumpta, sed entitas propterea respiciens aliquid extrinsecum, ideo non potest formalitas tribui causæ à qua est entitas nudè sumpta, sed causæ per quam talis entitas producitur, propterea respiciens illud extrinsecum. Potèstque multis exemplis confirmari, nam idem actus humanus voluntarius producit à Deo & à voluntate, sed formalitas voluntarij & liberi non producit à Deo, quoniam actus quatenus est à Deo non habet quod sit à principio intrinseco cognoscente singula. Cum idem effectus pender à pluribus causis, formalitas per quam pender ab una causa non producit ab alia causa. Confirmatur quia tota entitas illa existere potest, quin existat formalitas, & connotatio, ergo qui producit entitatem non sequitur quod producat formalitatem.

Cum ergo malitia formalis peccati (ut sæpè dixi) sit quidem realis & positiua, sed tamen sit solum formalitas, & respectus difformitatis ad rationem & legem, quæ formalitas nihil reale superaddit intrinsecum actui, cum non sit aliud quàm ipsemet actus, propterea factus cum consideratione cognoscentis obligationem illum non faciendi, certè illa malitia non est aliquid producibile in actu per veram aliquam actionem, sed tantum resultat in ipso actu, propterea illi actus producit à causa quæ tenebatur illum non ponere, atque adeò non quæcunque causa producit entitatem actus mali, producit illicò malitiam identificatam actui: sed tantum illa quæ tunc illum liberè producit, quando cognoscit illam sibi esse prohibitam, quia illa solum causa producit actum propterea contrarium rationi, & legi. Quamvis ergo entitas physica ipsius actus tota sit à Deo, formalitas tamen illa non est à Deo, quia non producit illum actum propterea est difformis rationi & legi, actus enim propterea est à Deo non est prohibitus & contrarius legi, sed potius maximè conformis est rationi, quæ requirit ut Deus author naturæ concurrat cum causis liberis etiam quando illæ malè agunt. Unde clarum potest confici argumentum, producere malitiam formalem est producere actum propterea est disconueniens, rationi, sed causa prima non producit actum propterea est disconueniens rationi, ergo causa prima non producit malitiam formalem.

Deus eam non producit ne formaliter quidem. Ex his reicitur responsio quorundam recentiorum quod Deus producat malitiam formalem, sed non producat eam formaliter, atque adeò neque sit author peccati ubi manifesta est contradictio, quod sic probo: producere malitiam formalem est producere actum formaliter propterea est disconueniens rationi, sed producere actum propterea est disconueniens rationi est producere actum formaliter ut malum, ergo producere malitiam formalem est producere actum formaliter ut malum: ergo si Deus causat malitiam formalem causat actum formaliter ut malum: probatur maior. Causare malitiam formalem non est causare solum materiale peccati quod est entitas actus, sed causare formale peccati: atqui formale peccati est actus propterea formaliter est disconueniens rationi, ergo causare malitiam formalem est causare actum propterea formaliter est disconueniens rationi. Deinde formalis malitia est actus propterea formaliter est malus, ergo qui causat malitiam formalem, causat actum propterea est malus formaliter. Est ergo loqui contradictoria dicere quod Deus causat malitiam formalem, & non causat formaliter, qui enim causat malitiam formalem, causat malitiam ut malitia est, alioqui malitia materialis non differt à malitia formali, ergo qui causat malitiam formalem, causat malitiam formaliter ut malitia est.

Solutio prima dubit. Ad primam ergo Resp. distinguendo maiorem, omne quod est reale positiuum debet causari à Deo, si sit producibile per veram aliquam & physicam actionem, concedo: quod est producibile solum per aliquam resultantiam nego: ens enim à se causa est omnis entitatis realis, quæ producitur per actionem physicam, non est causa omnium formalitatum quæ non habent efficientiam vllam physicam, sed solum resultantiam, ut ostendi. Si ergo ens per participationem à Deo significet illud ens quod à Deo causatur, multæ formalitates non sunt entia per participationem à Deo, neque diuiditur eo modo ens adæquatè, in ens à se & ens per participationem à Deo: si verò ens per participationem significet ens finitum quod causatur ab aliquo alio sic formalitates entia sunt participata, & ens diuiditur adæquatè in ens à se & ens participatum.

Solutio secunda. Ad secundam Resp. concedendo quod bonitas formalis

formalis ut sic non producit à Deo, ut rectè probat argumentum, quamvis illa bonitas magis sit à Deo quam malitia, ex eo quod Deus intendat bonitatem actum, illam desideret, & ad illam moueat, non autem ad malitiam: Deus magis influit in bonitatem quam in malitiam non magis unam producendo immediate, sed magis intendendo unam quam aliam, & impellendo ad unam retrahendo ab altera. Ad probationem respondeo duas in actu meritorio esse formalitates, est enim supernaturalis, & est moraliter bonus: actus meritorius non producit à Deo formaliter ut est adequatè meritorius, quia non producit ut est formaliter bonus, sed producit ut est supernaturalis: manifestum est enim quod actus non est meritorius proptèr est à Deo. Ad hanc ergo propositionem, omne supernaturale producit à Deo: bonitas formalis actus supernaturalis ut sic est supernaturalis, ergo producit à Deo. Distinguo si sit producibile per veram actionem concedo, si producat per resultantiam nego. Satis enim est quod entitas supernaturalis cui formalitas illa identificatur producat per veram actionem à Deo.

Solutio
tertiæ.

Ad tertiam Resp. negando quod quicumque producit entitatem producit omnes formalitates quæ cum illa identificantur, quia illæ non identificantur entitati secundum totum quod dicunt in recto & in obliquo, sed tantum secundum rectum, formalitates enim habent causam non eam à qua est entitas absolute sumpta, sed entitas proptèr respiciens extrinsecum aliquid connotatum. Fateor autem aliquas formalitates à Deo esse, quia tunc formalitas est ab aliqua causa, quando entitas est ab ea proptèr respiciens extrinsecum connotatum, verbi gratia, duratio, vbicatio, paternitas, filiatio, similitudo sine dubio sunt à Deo. Quando autem entitas non est à Deo proptèr comparata cum extrinsecum connotato, tunc formalitates non sunt à Deo: actus malus non est à Deo proptèr difformis naturæ rationali & proptèr prohibitus, ergo formalitas illa malitiæ non est à Deo.

S. VI.

Reliquæ difficultates.

Prima obiectio.

Prima est quia, peccatum omissionis & commissionis sunt duæ species sub eodem genere mali moralis, sed si peccatum commissionis formaliter est positium, non potest fieri ut peccatum omissionis & omissionis sint duæ species mali moralis, quia ens & non ens non possunt esse sub eodem genere, ergo peccatum commissionis non est positium.

Secunda obiectio.

Secundo, malitia commissionis necessariò est aliquid priuatiuum si opponatur formaliter Præcepto imperanti aliquid positium, sed malitia omissionis opponitur formaliter Præcepto imperanti aliquid positium, opponitur enim Præcepto imperanti aliquid honestum, quod necessariò est positium. Confirmatur, nam malitia est difformitas cum recta ratione, illa difformitas est priuatio conformitatis, ergo malitia est priuatio conformitatis.

Tertia obiectio.

Tertiò, actus malus vel habet omnia quæ in genere moris habere debet, vel caret aliquo ex illis, si habet omnia: ergo est bonus si caret aliquo, ergo est solum carentia. Confirm. nam posita priuatione conformitatis moralis cum lege sublati aliis omnibus actus intelligitur esse malus, ergo illa est formalis ratio malitiæ.

Solutio
primæ obiectio.

Ad primam Resp. commissionem & omissionem esse duas species mali moralis sub eodem genere analogo non sub eodem genere uniuoco: non est autem absurdum dicere quod ens & non ens conueniunt in aliquo genere analogo ut constat ex metaphysica.

Quodlibet ens absolute ac physicè bonum est, respectu ac moraliter non est bonum: malitia moralis ut sic bona est bonitate physicà & transcendentali, non est bona moraliter & respectu.

Ad secundam Resp. Præceptum negatiuum cui soli opponitur peccatum commissionis, non imperare aliquid positium, sed aliquid purè negatiuum, & prohibere aliquid positium, alioqui esset Præceptum affirmatiuum: nego autem quolibet Præcepto imperari aliquid honestum formaliter, quamvis semper imperetur aliquid honestum fundamentaliter, quia Præceptum negatiuum nullam honestatem imperat, sed tantum prohibet aliquid inhonestum.

Ad confirmat. Resp. difformitatem cum Præcepto negatiuo & recta ratione aliquid prohibente non esse priuationem conformitatis positiuæ, sed esse positiuam repugnantiam cum negatione actus imperati, quia ut sæpe dixi, negationi non opponitur negatio, sed aliquid positium.

Ad tertiam Resp. actum malum non habere omnia quæ habere debet in genere moris, quia ille actus in genere moris debet non esse. Non ergo dicitur malus quod priuatur aliquo debito in genere moris, sed quod in genere moris habeat aliquid quod debet non habere, idè non est malus proptèr priuationem, sed proptèr carentiam priuationis, ut ex dictis patet.

SECTIO II.

Quenam sit propria quidditas peccati omissionis.

Dixi disputatione 3. quæst. 2. sect. ultima posse omissionem actus præcepti esse omnino liberam, etiam si nullum omnino adiunctum habeat actum voluntatis, quo positiuè dicat volo actum omittere, vel quo velit actum aliquem impossibilem cum actu præcepto. Potest verbi gratia, Petrus omittere sacrum in die festo, quin dicat volo omittere sacrum, vel ludere volo, quo tempore video mihi sacrum imperari; hoc enim est dari posse puram omissionem liberam, quod satis ni fallor eo loco probatum est. Nunc ergo superesse potest difficultas duplex primò, utrum & quomodo pura omisso sit peccatum: secundò quomodo actus iuncti omissioni sint peccata.

S. I.

An & quomodo pura omisso possit esse peccatum.

Dico primò, peccatum omissionis formaliter & essentialiter consistere in priuatione alicuius actus moraliter debiti.

Ratio est, quia in tantum aliquis peccat peccato commissionis in quantum violat obligationem Præcepti affirmatiui, sed hæc obligatio violatur formaliter per priuationem alicuius actus, ergo in tantum aliquis peccat peccato omissionis, in quantum habet priuationem alicuius actus. Quantumcunque igitur illa priuatio actus præcepti habeat adiunctos actus aliquos, vel internos, vel externos, dici tamen non potest quod illi pertineat ad formalem malitiam omissionis, quæ integra omnino est præscindendo ab omni actu, tum interno, tum externo.

Dixi tamen omissionem malam esse carentiam actus debiti, non dixi esse carentiam actus alicuius moraliter boni, quia ut aliquis non peccet omissione, non est necesse ut faciat actum virtutis, verbi gratia, ut aliquis satisfaciatur Præcepto ieiunij, vel audiendi sacri, non est opus ut ieiunet, vel audiat sacrum ex recta intentione, sed quamuis audiret sacrum ex vana gloria, vel ex alio fine moraliter malo, satisfaceret tamen præcepto audiendi sacrum, ut rectè docet

Sanchez.

Sanches lib. 1. *moralis operis cap. 14.* quia praecepta imperant duntaxat substantiam actus non autem modum eius, nisi modus ille pertineat ad rationem intrinsicam talis actus, sicut attentio est de ratione intrinseca orationis, & contritio est de ratione intrinseca confessionis: ideo qui praecipit orationem praecipit etiam attentionem, & qui praecipit confessionem, praecipit etiam contritionem: qui enim praesens est sacro & voluntarie distrahitur, non satisfacit praecepto, & qui confitetur sine dolore, non implet praeceptum confessionis annuae. Potest igitur aliquis obedire praecepto affirmatiuo per actum aliquem qui sit peccatum non quod peccatum illud possit esse actus ex praecepto debitus, quatenus peccatum est, sed tantum secundum substantiam actus, quatenus, verbi gratia, est auditio sacri, vel ieiunium, quibus per accidens est quod sint peccata, & contra legis intentionem.

Secunda conclusio. Dico secundò, potest dari peccatum omissionis sine vilo actu positivo quo voluntas velit explicitè ac directè omittere actum praeceptum, vel quo velit aliquid impossibile cum actu praecepto. Sequitur omnino ex dictis tertia illa disputatione citata, si enim pura omisso actus imperati potest esse libera ut probabam ibi, certè nihil est dubium, quin possit esse moraliter mala, & verum peccatum quæ omnia peti ex eo loco possunt.

§. II.

An & quomodo actus iuncti cum omissione mala sint mali.

Status quaestio- nis. Quamvis, ut dixi, non sit necesse ut omisso mala sit coniuncta cum vilo actu positivo voluntatis, semper tamen est coniuncta cum multis actibus tum internis tum externis de quibus triplex esse potest difficultas, primò an illi actus sint verè peccata distincta ab ipsa omissione, Secundò an sint peccata omissionis, an peccata commissionis, Tertiò an sint peccata tunc quando est omisso, an quando ponitur liberè causa ex qua illi sequuntur.

Prima ratio dubi- tandi. Ratio dubitandi est primò, quia si actus illi qui sunt iuncti cum omissione, & sunt impossibiles cum actu praecepto, essent peccata sequeretur illum qui sacrum omittit in die festo ut domi studeat aut ludat, tot committere peccata, quot habet occupationes eo tempore quo deberet audire sacrum: hoc autem absurdum est, alioqui teneremur in confessione illos omnes actus exponere, quia tenemur dicere numerum peccatorum. Sequeretur illum qui omitteret sacrum, ut daret se in viam, postea peccare in itinere si suadeat confessionem alicui è sociis, quod absurdum est: occupationes ergo illæ quæ sunt iunctæ cum omissione non sunt peccata.

Secunda ratio dubi- tandi. Secundò, illæ occupationes impossibiles cum actu praecepto, & iunctæ omissioni, vel sunt peccata omissionis, vel peccata commissionis, neutrum dici potest, non enim sunt peccata omissionis, cum sint actus positivi repugnantes rationi, neque peccata commissionis, quia formaliter repugnant praecepto affirmatiuo, & non habent malitiam nisi omissionis, alioqui semper ille qui faceret peccatum omissionis plura committeret peccata diversæ speciei. Confirmatur, quia talis est semper malitia formalis, qualis est malitia obiectiva, sed malitia obiectiva est solum omisso, ergo & formalis.

Tertia ratio dubi- tandi. Tertiò, ipsa omisso quæ causatur per aliquem actum positivum, vel tunc tantum est peccatum quando ponitur liberè causa, ex qua illa postea sequitur, vel tunc quando est ipsa omisso, etiam si tunc non ponatur liberè. Verbi gratia, inebriatur aliquis prævi-

Tom. I.

dens se omisurum postea sacrum, ille vel peccat tunc quando actu est omisso sacri, & hoc dici non potest, quia tunc omisso non est libera, cum ille sit ebrius qui omittit, vel peccat tunc quando dat causam omissioni, & hoc etiam dici non potest, alioqui non teneremur in confessione ipsam exponere omissionem, vel etiam actum externum peccati, non tenerer, verbi gratia, dicere occidi hominem, sed satis esset dicere, dedi venenum homini, disposui sclopetum ad eum occidendū, quia posita illa causā, non fuit mihi liberum ut homo ille non moreretur. Imò propter homicidium nunquam incurreretur excommunicatio, quia illa non incurritur nisi propter actum externum qui sit peccatum, externum autem homicidium vix unquam erit peccatum in se sed tantum in causa. Denique voluntarium in causa sufficit verè ad peccatum, omisso & commissio libera sunt in causa etiam si tunc non sint libera quando actu ponuntur, ergo tunc sunt peccata.

Conclusio bipartita. Dico primò, actus iuncti omissioni, cum praecepto impossibiles tunc sunt peccata quando sunt causæ omissionis: quando autem non sunt causæ omissionis non sunt peccata.

Probatio primæ partis. Prima pars de actibus qui causant omissionem certa est inter omnes, quia ille actus est verè malus, cuius aliqua circumstantia est mala, iste actus qui causat malam omissionem, habet circumstantiam malam, omisso enim est eius circumstantia, ergo ille actus est malus.

Probatio secundæ partis. Secunda pars de actibus qui non causant omissionem sed eam præsupponunt Probatur à Vasque *disp. 93. cap. 2.* quia illud solum est causa omissionis quo posito statim omisso sequetur: illud autem non est causa omissionis, quod priusquam ponatur omisso iam est, sed posita solum primā occupatione propter quam omittitur actus praeceptus sequitur omisso, & antequam ponantur alij actus, iam posita est omisso, ergo sola illa prima occupatio est causa omissionis, quod explicat Becanus optimo simili, si enim per occlusionem fenestæ sufficienter lumen interclusum est, altera fenestra si occludatur non diceretur impedire lumen: similiter si omittas audire sacrum ut domi studeas, illud studium est verum peccatum, si autem postea comedas, ludas, illæ actiones non causabunt omissionem, quam supponunt iam causatam. Neque par est ratio de duobus hominibus qui hominem eundem confodiunt, neuter enim supponit hominem iam interfectum ab altero: hic autem actus isti posteriores præsupponunt omissionem iam integrè, causatam, ideoque non sunt peccata, quia omisso non est circumstantia illorum, atque non possunt per illam vitiari.

Secunda conclusio. Dico secundò, actus illi qui causant omissionem, siue directè illam causent, siue indirectè, non sunt peccata omissionis, sed vera peccata commissionis contra plures quos citat & sequitur Vasques, c. 3.

Probatio conclusio- nis. Ratio est quia illud est verum peccatum commissionis quod est recessus positivus à regula rationis, & repugnantia cum praecepto negatiuo, sed actus positivus qui sunt causa omissionis huiusmodi sunt, ergo illa sunt peccata commissionis. Maior notissima est, minor probatur nam in omni praecepto affirmatiuo virtualiter & consequenter includitur praeceptum negatiuum, verbi gratia, praeceptum affirmatiuum obligans audire sacrum, consequenter prohibet ne facias aliquid quo impediaris audire sacrum, unde argumentor: sicut teneris audire sacrum sic verum datur praeceptum negatiuum quo prohiberis facere aliquid quo prohiberis audire sacrum, sed quando ludus prohibet auditionem sacri, facis aliquid quo prohiberis audire sacrum, ergo tunc verè facis contra praeceptum negatiuum.

Eee

Confirma

Confirmatur quia ludere tempore sacri non potest esse peccatum omissionis, nisi quia eius obiectum est aliqua priuatio, sed hoc non obstat, nam homicidium terminatur ad priuationem, & tamen est verum peccatum commissionis. Denique actus positius cuius aliqua circumstantia est mala, est verum peccatum commissionis, iste actus qui causat omissionem huiusmodi est, ergo ille actus est peccatum commissionis.

Tertia conclusio.

Dico tertio, neque omisso neque commissio quarum causa liberè datur, possunt vnquam esse peccata tunc quando voluntas non est actu libera, sed tunc solum quando illarum causa liberè ponitur. Ita docent multi quos citat & sequitur Vasques *disp. 94. c. 3. & 4.*

Probatio conclusio- nis.

Ratio est, quia nullum vnquam esse potest peccatum actuale ad quod non requiratur actualis ratio voluntarij & liberi, sed omisso & commissio non habent actualem rationem voluntarij & liberi, postquam posita est liberè causa ex qua liberè sequuntur, ergo illæ tunc tantum sunt peccata quando ponitur liberè illarum causa, non autem tunc quando necessario sequuntur ex causa liberè posita. Deinde si tunc fit peccatum quando ponitur omisso aut commissio sequeretur quod aliquis per annum continuè peccaret, si dedisset venenum quod continuè ageret per annum, imò peccaret etiam si medio eo tempore plures eliciuisset actus amoris, & confessus etiam esset, aut etiam peccaret actu, si esset in cælo & venenum illud necaret hominem: probo sequelam, quia sufficit ad actuale peccatum quod prius data sit liberè causa, etià si effectus postea sequatur necessario. Hic data est liberè causa, & effectus ex illa sequitur etiam si retractata fuerit voluntas per amorem aut confessionem. Tunc est peccatum quando effectus sequitur ex causa liberè posita, sed quantuncunque interuenerit retractatio effectus sequitur ex causa liberè posita, ergo mors illa peccatum est etiam si retractatio interuenerit & ille qui posuit causam, iam sit beatus.

Solutio prima dubitar.

Ad primam patet ex prima conclusione actus iunctos omissioni nunquam esse peccata, nisi causent omissionem, unde sequitur quod omittens actum præceptum non committit tot peccata, quot elicit actus tempore omissionis. De confessione dicetur statim.

Solutio secundæ.

Ad secundam Resp. illos actus esse vera peccata commissionis eo quod repugnent præcepto affirmatiuo prout continet virtualiter præceptum negatiuum vt dixi. Neque in confessione opus est singulos illos actus exponere qui sunt causæ omissionis, quia illi quamuis physice loquendo sint peccata diuersa, moraliter tamen sunt vnum peccatum cum omissione. Ad confirmationem negatur maior, nam actus positius versatur aliquando circa negationem, est & verum peccatum commissionis vt probatum est.

Solutio tertiar.

Ad tertiam patet ex conclusione vltima omissionem non esse peccatum quando non est libera, sed tunc tantum quando eius causa liberè ponitur: Unde sequitur quod omisso, & actus externus peccati quæ non sunt in nostra potestate, tunc non debent explicari in confessione, quando sufficienter explicari potest causa earum quæ data est liberè, tunc autem explicari debere omissionem & actum externum peccati, quando explicari aliter non potest causa quæ data est liberè; vel certè propter satisfactionem oportet illa exponere. Propter homicidium externum cuius data est liberè causa incurritur excommunicatio vt doceri solet in materia de censuris.

QVÆSTIO III.

De Natura peccati mortalis, & venialis.

S. Thomas quæst. 88. 89.

Hæc est altera & principalis peccatorum diuisio, iuxta quam peccatum aliud mortale dicitur quod hominem priuet vitâ spirituali, quæ coniuncta est cum Deo; alterum veniale quod cum vita huiusmodi stare possit. Quam diuisionem vt expendam accuratissime. Primò statuenda est existentia & distinctio peccati mortalis & venialis. Secundò notæ quibus vnum discerni potest ab altero, id est quenam vniuersum requirantur ad peccatum mortale. Tertio comparatio vnius cum altero, id est quomodo peccatum veniale fieri possit mortale, quomodo ad illud disponat.

SECTIO I.

Existentia & distinctio peccati mortalis, & venialis.

Circa celeberrimam hanc, & Catholicis notissimam diuisionem peccati tripliciter erratum est præsertim ab hæreticis. Primò, ab iis qui absolute illam negant, volentes omnia peccata esse mortalia, vel omnia esse venialia. Secundò ab iis qui negant diuisionem illam esse ex natura rei, sed ex sola Dei voluntate quædam dici mortalia quædam venialia. Tertio ab iis qui male illam diuisionem explicant.

S. I.

Verum peccata quedam sint mortalia, quedam venialia.

Enfuerunt peccata omnia esse mortalia, veniale autem nullum omnino esse peccatum. Primò Iouinianus Stoicos sequutus, qui volebant omnia peccata esse paria, vt testantur Augustin. *epist. 29.* & Hieronym. *Sub finem lib. contra Iouinianum.* Secundò Pelagius volens propterea illum solum iustum esse qui omni careret peccato: posse autem in hac vita hominem sine omni prorsus peccato viuere vt tradit sapientissime Augustinus præsertim *lib. de Hæresibus c. 88.* Tertio in eundem errorem videntur incidisse Gerion *libro de Vita spirituali lect. 1.* Almainus *tract. 3. c. 20.* Rosensis in refutatione *articuli 32. Lutheri*, & Michaël Baius qui affirmant æqualia omnia peccata esse secundum se quia sunt offensæ Dei summe boni, & ita pœnam annihilationis de se merentur omnino æternam, neque purgari omnino possunt nisi ea in infinitum detestemur.

Ratio verò dubitandi est primò, quia *Matthæi 5.* dicitur: *Qui contempserit vnum de Mandatis istis minimis, minimus vocabitur in regno cælorum*, id est nullus erit in regno cælorum, ergo peccata quæ dicimus minima, priuant hominem gloriâ cælesti, quod etiam colligitur ex *Ioannis 13.* *Si non laueris te non habebis partem mecum*, quod de peccatis venialibus intelligi sine dubio debet, cum dicat ibidem Christus, *Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus.* Idem videntur tradere non raro Patres, verbigratiâ Basilus in *regulis breuioribus quæst. 29.* negat vllam in Nouo Testamento reperiri distinctionem grauium & leuium peccatorum Chrysostomus *Sermone de leuium peccatorum periculis* docet peccata etiam leuia esse vitanda, quia licet leuia, occidunt tamen & inducunt contemptum Dei.

Secundò, nullum est peccatum quod infinitum non sit, cum offensa sit Dei, crescit enim offensa quâ proportionem crescit persona quæ offenditur, ergo peccata omnia sunt æqualia & mortalia secundum se. Probatur

Erroneum circa hæc quæstionem.

Prima ratio dubitandi.

Secunda ratio dubitandi.